

CENTRAAL
MUSEUM
UTRECHT

Agnietenstraat 1
Maliebaan 42

juli 1965

HET
KUNSTWERK
VAN DE
MAAND

Roelant Saverij: Bloemstilleven, paneel, 130 × 80 — 1624.

Roelant Saverij (Doornik 1576 — Utrecht 1639), van 1602–1612 hofschilder van keizer Rudolf II te Praag, was evenzeer vermaard om zijn gefantaseerde berglandschappen als om weelderige bloemstukken.

Het bloemstilleven is een vooral Nederlandse schepping, die zich ontwikkeld heeft uit de vaas met enkele bloemen, die soms deel uitmaakt van interieurs bij laat-middeleeuwse schilders. Men zag destijds bloemen als zinnebeeld van de vruchtbaarheid der natuur, van de mildheid van de schepper, ofwel als broze blijken der vergankelijkheid. Dat alles ijdelheid is liet zich behalve door doodshoofden en zandlopers, ook door de ras verwelkende bloemen uitbeelden. De nadruk werd echter over het algemeen meer gelegd op weligheid dan op kortstondigheid.

Men beoogt het tonen van een veelheid van soorten, van bontheid, van grillig afwisselende vormen. Zinnebeeldigheid der afzonderlijke planten bepaalt mede hun keuze. Soms, als in het geval van het hierbij afgebeelde grote schilderij, doet soortenrijkdom de ruikers naar hedendaagse normen vaak overdadig schijnen. De schilders plaatsen hun boeketten vaak in een nis, die de in werkelijkheid niet te realiseren compositie, als het ware „bijeen” houdt. Op de rand van de nis lezen wij: „ROELANT SAVERY FE (= fecit, maakte) 1624.”

Zo verkrijgt Saverij kleurenpracht en vormvariatie binnen nergens uit de hand lopende opbouw. In een bronsgroene vaas prijken bonte tulpen met rozen, anemonen, riddersporen, vergeetmijniets, koren- en kievitsbloemen, papavers, blauwe en bonte irissen en hoog boven alles uit de vlamme keizerskroon, het geheel in al zijn verscheiden kleurenwelde afstekend tegen de bruine nis. De schilder koos met overleg, de achteloze toevalligheid in het combineren is maar schijn. Rond zijn bloemen schaart hij bovendien een kleine menagerie van vlinders, torren, sprinkhanen, kikvorsen, hagedissen, een ijsvogeltje en een kakatoe.

Het stuk is afkomstig uit het huis Achter St. Pieter 18, te Utrecht, waar het als schoorsteenstuk dienst deed in een 18e eeuwse schoorsteen, thans eveneens in het Centraal Museum, en opgesteld in de kamer in Lodewijk XIV stijl.

Het afgebeelde kunstwerk is gedurende de maand juli geëxposeerd in zaal 5 van het Centraal Museum, Agnietenstraat 1. (Buslijnen 8 en 11)